

interview

Vandaag verschijnen: *Jeroen Hermkens en Utrecht*. Met litho's van de Dom, de gracht, de werfkelders. De sneltram (oranje) die bijna uit de bocht scheurt op het Smakkelaarsveld. De rechtbank (roze) met dat hek (blauw). Hermkens doet met Utrecht wat hij wil. In kleur en zwart-wit.

JEROEN HERMKENS

INGE VAN DEN BLINK

Leren kijken als een vreemde

Twaalf jaar geleden is een boek uitgekomen met dezelfde titel: *Jeroen Hermkens en Utrecht*. Wat is het verschil?

„In het eerste boek stonden ook schilderijen en gouaches. Nu was het idee om al mijn litho's met Utrechtse gezichten bij elkaar te brengen. Er staan voor een deel ook nieuwe teksten in. Bijvoorbeeld van Philip Freriks. Hij heeft een gouache van de Inktpot van me gekocht, omdat zijn vader vroeger in dat gebouw heeft gewerkt. Ook andere mensen hebben speciaal op mijn verzoek nieuwe teksten geschreven. Hans Heesen, K. Schippers. Ik heb de selectie zelf gedaan. Ik ben daarbij wel streng geweest. Manon Uphoff bijvoorbeeld had in mijn oude Utrechtboek wat fragmenten over de stad bij elkaar gezet. Dat is eruit. Alles bij elkaar is dit echt mijn verhaal van de stad geworden. Dat maakt het boek uniek.”

Mensen ontbreken op de litho's. Waarom?

„Als je iemand die fietst of loopt op de voorgrond zet, wordt het een particulier verhaal. Dat wil ik niet. Ik wil de stad laten zien. Dat gaat wel over mensen, want aan de stad kun je zien wat voor mensen er wonen. Zo'n stad is langzaam geworden zoals hij is. Een stad moet groeien. Daarom is er ook zo'n probleem met Leidsche Rijn. Een stad kun je niet in een paar

« Als ik in een vreemde stad ben, ga ik ronddwalen en kijken. Ik heb altijd mijn tekenspullen bij me.

jaar tijd uit de grond stampen. Soms staat er wel eens een mens op één van mijn schilderijen of litho's, om de verhoudingen te laten zien. Het kan net zo goed een fiets zijn, of een lantaarnpaal. Maar het wordt niet desolaat. Iemand heeft eens gezegd dat de gebouwen op mijn werk bijna acteurs zijn. Dat het de gebouwen zijn die spreken. Daar ben ik het wel mee eens.”

Hoe ontstaan je stadsgezichten?

„Als ik ergens ben, in een vreemde stad, ga ik ronddwalen en kijken. Ik heb altijd mijn tekenspullen bij me. Ik maak honderden schetsen, met rietpen en inkt. Dat gaat heel snel, want ik wil veel verschillende indrukken hebben. Als ik thuiskom, gooi ik al die schetsen op de grond en ga ik kiezen. Het liefst ga ik er dan meteen mee aan de slag. Ook al is het avond en heb ik slecht licht. Ik kan het meestal niet laten. De verrassing is de aanleiding om een prent te maken. Ik zoek bewust. Hier is dat moeilijker, omdat ik de stad zo goed ken.

Jeroen Hermkens in zijn atelier in een Utrechtse werfkelder.

FOTO SHODY CAREMAN

In Utrecht heb ik opnieuw moeten leren kijken. Je kunt elke dag van de Maliesingel naar de Oudegracht fietsen en elke dag een ander schilderij maken, want het licht is elke dag anders. Maar je moet het leren zien, je moet ernaar leren kijken.”

Is fotograferen als voorwerk niet makkelijker dan schetsen maken?

„Nee, want op foto's staat nooit wat ik zie. Op foto's staat alles. En alles is niet interessant. Er zit altijd veel ruis in de omgeving - auto's, vuilniszakken, mensen - en

die hoeft ik, als ik teken, niet te laten zien. Foto's kunnen handig zijn als documentatie, maar ik ga altijd uit van een tekening.”

Dan moet het wel goed weer zijn.

„Het is vreselijk als het regent. Zon is prettig, schaduw is mooi. Dat geeft veel extra's. Je leert wel rekening houden met het weer. Als het grijs is ga ik gewoon een keer terug. Voor Van Oord, het baggerbedrijf waarvoor ik anderhalf jaar de wereld heb afgereisd, was ik in Bergen, in Noorwegen. Daar re-

gent het 300 dagen per jaar. Ik heb er drie dagen zon gehad. De mensen waren helemaal uitzinnig, ze liepen in hun hemdje door de stad.”

Die stadsgezichten hangen in talloze huiskamers. Ze maken deel uit van het dagelijks leven van al die mensen. Is dat geen gek idee?

„Wat er gebeurt met mijn werk, daar heb ik helemaal geen zicht op. Gelukkig maar. Er is al zoveel dat je moet weten en bedenken. Ik ben ook veel door bedrijven ge-

PASPOORT

Geboren: 1960, Sint Anthonis
Opleiding: Artibus, Utrecht, Atelier Lithografique Champfleury, Parijs.
Loopbaan: exposities over de hele wereld; Kunsthal Rotterdam 2010, Grafiekprijs 1996.
Boeken: o.a. Jeroen Hermkens en Utrecht (1999, 2011).
Privé: vrouw, dochter (10)

kocht. Bijvoorbeeld ING. Dat werk hangt door het hele land, door de hele wereld. Ik heb meer dan 500 litho's gemaakt, waarvan 63 in Utrecht. Een litho wordt tot 200 keer gedrukt, dus reken maar uit. Het Utrechtse werk wordt verkocht door Juffermans. Hij geeft mij geen lijstjes met wie wat gekocht heeft. Dus daar heb ik totaal geen idee van. Soms zit ik met mensen te praten en dan blijken ze werk van mij in huis te hebben. Er zijn veel meer mensen die mijn werk kennen, dan die mij kennen. En dat is maar goed ook.”

In Utrecht hebben veel bekende grafici gewerkt. Hoe is het om in die traditie te staan?

„Ik ben niet graficus geworden, omdat ik in Utrecht woon. Ik vind het wel bijzonder dat ik in dezelfde stad woon als Peter Vos, Charles Donker, Dirkje Kuik. Dat de litho's van Escher hier gedrukt zijn. Maar ik ga niet met andere kunstenaars naar het café. Ik zit ook niet in clubs zoals Kunstliefde. Helemaal niet. Vroeger had je stromingen, genootschappen, dat is niet meer. Het is een andere tijd.”

Blijft Utrecht inspireren?

„Ik denk het wel. Je moet toch je eigen ding doen. Ik ben in veel grote steden geweest, maar soms denk ik: al dat reizen, wat voegt het toe. Ik maak altijd korte reizen. Een week, tien dagen hooguit. Je blijft toch een vreemdeling, een toeschouwer. Dat was ook zo in Parijs, waar ik een half jaar heb gewoond. Wat voor mij belangrijk is, is de verrassing. Ik ben voor mijn werk in Jemen geweest. Je weet niet wat je ziet. Huizen van zand, die mensen in die kleren. Ik dacht dat ik gek werd, zo bijzonder. Dat is het mooie van reizen. De totale verrassing, de verwarring. De wereld van het baggeren is ook fascinerend. Wij denken dat het lomperiken in rubberlaarzen zijn, maar dat werk is echt hi-tech. In Qatar was ik in de haven Ras Laffan. Daar hebben Van Oord en Boskalis een dijk van 14 kilometer aangelegd. Een breakwater. Gigantisch. Het duurde een paar dagen voor ik wist hoe ik dat kon schilderen. Het stinkt er naar gas, er zit zand in je ogen en je oren. Ik dacht: dit is het einde van de wereld.”